

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТЫН ТУХАЙ ХУУЛЬ /ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГА /-ИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААРХ ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТАНИЛЦУУЛГА

Улсын Их Хурал 2023 онд Үндсэн хуульд өөрчлөлт оруулж, Улсын Их Хурлын гишүүдийн тоог 126 болгон, Улсын Их Хурлын сонгуулийн холимог тогтолцоотой байхаар шийдвэрлэсэнтэй холбогдуулан “Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулсан өөрчлөлттэй холбогдуулан авах арга хэмжээний тухай” Улсын Их Хурлын 2023 оны 44 дүгээр тогтоолыг баталсан. Уг тогтоолын 2 дахь заалтаар Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулсан өөрчлөлтөд нийцүүлэн Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгыг боловсруулан батлуулахыг үүрэг болгосон.

2019, 2023 оны Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтөд нийцүүлэн хуулийн хэрэгжилтийг хангуулах чиглэлээр Засгийн газрын үйл ажиллагаанд тавих хяналт шалгалтыг чанаржуулах, үр нөлөөг дээшлүүлэх, Монгол Улсын Их Хурлын 2019-2024 оны стратеги төлөвлөгөөний зорилтыг ханган биелүүлэх, Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын хуулийн хэрэгжилтийн шатанд тулгамдаж байгаа асуудлыг шийдвэрлэх, зөрчил, давхардал, хийдлийг арилгах чиглэлээр хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах практик хэрэгцээ шаардлага үүссэн.

Дээрх нөхцөл байдлыг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг боловсруулна. Хуулийн төсөл нь 8 бүлэг, 58 зүйлтэй.

Хуулийн төслийн Нэгдүгээр бүлэг

Хуулийн төслийн Нэгдүгээр бүлэг буюу “Нийтлэг үндэслэл” нь 5 зүйлтэй.

Энэхүү бүлэгт оруулсан зарчмын шинжтэй өөрчлөлт, түүний үндэслэл:

2019, 2023 оны Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтөөр Засгийн газар, Ерөнхий сайдын эрх хэмжээг нэмэгдүүлсэнтэй холбоотой төрийн эрх мэдлийн тэнцлийг хангахад Улсын Их Хурлаас Засгийн газрын үйл ажиллагаанд тавих хяналтыг нэмэгдүүлэх, арга хэлбэрийг боловсронгуй болгох шаардлага үүссэн. Үүнтэй холбоотой Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын хуулийн зорилтыг Монгол Улсын Үндсэн хуулийн агуулгад нийцүүлэн хуулийн биелэлтийг улс даяар зохион байгуулж хангах Засгийн газрын үйл ажиллагаанд хяналт тавих, хууль, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэрийн биелэлтийг хянан шалгах гэж өөрчлөн найрууллаа.

Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын зорилго, зарчмыг хуулийн зорилттой уялдуулан холбогдох өөрчлөлтийг тусгалаа.

Хуулийн төслийн Хоёрдугаар бүлэг

Хуулийн төслийн Хоёрдугаар бүлэг буюу “Улсын Их Хурлын Хяналт шалгалтын арга хэрэгсэл, түүнийг хэрэгжүүлэх” бүлэг нь нийт 5 зүйлтэй. Энэ бүлэг нь хяналт шалгалтын үйл ажиллагаа, арга хэрэгсэл, төлөвлөлт, хяналтын шалгалтын мөрөөр хэрэгжүүлэх арга хэмжээний тухай асуудлыг хамарна. Хяналт

шалгалтын арга хэрэгслийн талаарх 2021 оны хуулийн зүйл, заалтад агуулгын өөрчлөлт оруулаагүй.

Энэхүү бүлэгт оруулсан зарчмын шинжтэй өөрчлөлт, түүний үндэслэл:

1.Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын төлөвлөлтийг сайжруулах чиглэлээр:

Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын үйл ажиллагааны төлөвлөлт сул, Улсын Их Хурлын даргын захирамжаар баталдаг хяналт, шалгалтын цаглаварын хэрэгжилт хангалтгүй байна. 2022, 2023 оны Улсын Их Хурлын 3 ээлжит чуулганы хугацаанд төлөвлөгөөт хяналт шалгалтын цаглаварт дунджаар 58 асуудлыг төлөвлөснөөс 24.1 хувь нь хэрэгжсэн, 39.6 хувь нь хэрэгжих шатандаа, 36.3 хувь нь хэрэгжээгүй байна.

Тиймд Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын цаглаварыг тогтоолоор батлан, ээлжит чуулганы хугацаанд хууль тогтоомжийн төслийг хэлэлцүүлэх асуудлын нэгэн адил агуулга, хүчин чадлыг авч үзэж, холбогдох өөрчлөлтийг тусгана.

Улсын Их Хурлын хяналт шалгалт нь төлөвлөгөөт, төлөвлөгөөт бус гэсэн 2 төрөлтэй байх ба төлөвлөгөөт хяналт шалгалтад тайлан илтгэл, мэдээлэл сонсож хэлэлцэх, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд үр дагаврын үнэлгээ хийх, хууль тогтоомжийн биелэлтийг хянан шалгах зэрэг асуудлыг хамааруулах бол хяналт шалгалтын төлөвлөгөөнд тусгагдаагүй хэдий ч ажлын хэсэг байгуулж, шалгалт хийхээр Байнгын хороо дэмжсэн, түүнчлэн УИХ-аас хяналт шалгалт явуулах иргэдийн саналыг Байнгын хороо хэлэлцэн дэмжсэн бол төлөвлөгөөт бус хяналт шалгалт явуулахаар заана.

2.УИХ-ын хяналт шалгалтад төрийн байгууллагыг оролцуулах, иргэний байгууллагын оролцоог хангах боломжийг бүрдүүлэх чиглэлээр:

Хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа хуульд Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын үйл ажиллагаа нь “хараат бус иж бүрэн мэдээлэлд тулгуурлах” гэсэн зарчмыг заасан хэдий ч түүнийг хэрэгжүүлэх арга замууд тодорхой биш, төрийн хяналт шалгалтын болон иргэний нийгмийн байгууллагыг оролцуулна гэж заасан ч тэдгээрийг татан оролцуулах үндэслэл, журмыг заагаагүй, түүнчлэн хяналт шалгалт хийхэд төрийн байгууллагыг “түшиглэн явуулна” гэсэн тунхаг шинжтэй заасныг тодорхой болгох шаардлага үүссэн.

Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтыг Засгийн газрын болон төрийн бусад байгууллагын хяналт шалгалттай давхцахгүй хийх, харилцан уялдаатай байхад чиглэсэн зарим өөрчлөлтийг хийнэ Үүнд:

Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтыг Төрийн аудитын, Санхүүгийн зохицуулах хороо, Монгол банк, Хүнийн эрхийн үндэсний комисс зэрэг байгууллагыг Улсын Их Хурлын хянан шалгах үйл ажиллагаанд оролцуулах, ингэхдээ ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд төлөөллийг оролцуулах агуулгаар биш, институцынх нь хувьд парламентыг төлөөлөн хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлдэг байх өөрчлөлтийг тусгана.

Улсын Их Хурлаас байгуулагддаг ажлын хэсгийн үйл ажиллагааг чанаржуулах, үр нөлөөг нэмэгдүүлэхтэй холбоотой ажлын хэсэг байгуулахад тавигдах шаардлагыг нэмэгдүүлэх, явц байдал, үр дүнг холбогдох Байнгын хороо

сонсож, шаардлагагүйг татан буулгах, эсхүл үргэлжлүүлэн ажиллуулахыг шийдвэрлэдэг болно.

УИХ хяналт шалгах үйл ажиллагаандаа судлаач, мэргэжлийн, иргэний нийгмийн байгууллагуудтай хамтран ажиллах, оролцоог өргөжүүлнэ. Улсын Их Хурлаас хийгдэх хууль тогтоомжийн үр дагаврын үнэлгээ хийх, тайлан, илтгэл сонсоход түүнд хөндлөнгийн мэргэшсэн судлаачдаар дүн шинжилгээ хийлгэж ажиллуулах асуудлыг зохицуулна.

3.Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын мөрөөр авах арга хэмжээ

Улсын Их Хурал хяналт шалгалт явуулсны дараа авах арга хэмжээ, түүний мөрөөр Засгийн газраас хэрэгжүүлсэн ажлын тайланг сонсож хэлэлцэх үйл ажиллагааны журмыг тухайлбал хугацаа, дэгийг тодорхой болгоно.

Шалгалтын дүнгээр Засгийн газраас баталсан дүрэм, журмыг хуульд нийцүүлэх шаардлагатай гэж үзсэн бол хуульд нийцүүлэхийг даалгах, шийдвэрийн биелэлтийг эргэн сонсох, тухайн шийдвэрийг хүчингүй болгох, хариуцлага тооцох зэрэг өөрчлөлтийг тусгана.

Хуулийн төслийн Гуравдугаар бүлэг

Хуулийн төслийн Гуравдугаар бүлэг буюу “Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх” бүлэг 10 зүйлтэй. Асуулга асуулт, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн үр дагаврын үнэлгээ, мэдээлэл, илтгэл, тайлан, бодлого, төлөвлөлтийн гүйцэтгэлийн тайланг сонсож хэлэлцэх Улсын Их Хурлын үйл ажиллагааг журамлана.

Энэхүү бүлэгт оруулсан зарчмын шинжтэй өөрчлөлт, түүний үндэслэл:

Монгол Улсын хэмжээнд хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа хуулийн хэрэгжилт, үр нөлөө хангалтгүй байна. Улсын Их Хурал 2021 онд Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын тухай хууль баталж, хуульд заасан 7 арга хэрэгслээр дамжуулан хяналт тавих бүрэн эрхээ хэрэгжүүлж байгаа хэдий ч хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангуулах чиглэлээр Засгийн газрын үйл ажиллагаанд тавих Улсын Их Хурлын хяналт сул, хэрэгжилтийг хянан хэлэлцдэг байнгын шинжтэй тогтолцоо бий болоогүй байна. УИХ-ын 2023 оны хаврын ээлжит чуулган завсарлахад гаргасан статистик мэдээллээр Монгол Улсын Их Хурлаас Засгийн газарт үүрэг чиглэл болгосон Монгол Улсын 125 хуулийн 460 хэсэг, заалт, УИХ-ын 94 тогтоолын 444 заалт, Байнгын болон дэд, түр хорооны 86 тогтоолын 647 заалтыг хяналтад авч мэдээллийн санд бүртгэлтэй байна.

ЗГХЭГ-аас хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн тайланг хангалтгүй тайлагнадаг, Тухайлбал, 2022 оны жилийн эцсийн байдлаар УИХ-ын Тамгын газрын хяналтад байгаа нийт хууль тогтоомжийн дунджаар 43.3 хувийн хэрэгжилтийг ирүүлж, 56.7 хувийн хэрэгжилтийг ирүүлээгүй.

Хуулийн 11.3-т заасны дагуу үүрэг чиглэл өгсөн хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн талаарх тайланг Засгийн газар хагас жил тутамд УИХ-д ирүүлдэг хэдий ч Байнгын хороод хэлэлцдэггүй, хугацаа тодорхой биш, хэзээ, хэрхэн хэлэлцэхийг хуульчлаагүй, тайлан нь зөвхөн үүрэг, чиглэл өгсөн заалтаар

хязгаарладаг зэргээс хуулийн хэрэгжилтэд Улсын Их Хурал хяналт тавих үр нөлөөтэй арга механизм болж чадаагүй байна.

Тиймд дээрх нөхцөл байдлыг харгалзан хуулийн төсөлд дараах агуулгатай зохицуулалтыг шинээр нэмж тусгана:

1.Улсын Их Хурлын шийдвэрийн биелэлтийг тогтмол сонсож хэлэлцэх Улсын Их Хурлаас хууль, тогтоолоор үүрэг, чиглэл өгсөн шийдвэрийн биелэлтийг тогтмол сонсож, хэлэлцдэг байнгын шинжтэй механизмыг бий болгоно.

2.Асуулга, асуулт тавих, хариу өгөх ажиллагааг хариуцлагажуулах- Улсын Их Хурлын гишүүдийн асуулт, асуулга, түүний хариуг Байнгын хороонд танилцуулдаг байх, Байнгын хорооны хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонх дэмжсэн бол нэгдсэн чуулганд танилцуулна.

3.Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн үр дагаврын үнэлгээг хэлэлцэх үр нөлөөг дээшлүүлэх- Үр дагаврын үнэлгээг хийх үндэслэл журам болон үнэлгээг Байнгын хороогоор хэлэлцэх хугацааг тодорхойлон заахаас гадна хуульд заасан тохиолдолд Засгийн газраас хийсэн үр дагаврын үнэлгээг сонсож хэлэлцэнэ.

4.Төрийн байгууллагын тайлан илтгэлийг хэлэлцэхэд хөндлөнгийн байгууллагын оролцоог хангах - Улсын Их Хурал дээр тогтмол хэлэлцдэг тайлан, илтгэлийн үр нөлөөг дээшлүүлэх, тэнцвэртэй мэдээллийг авах зорилгоор төрийн байгууллагын тайлан, илтгэлд иргэний байгууллага, судлаачдын дүнэлтийг гаргуулж, сонсдог байж болно.

Хуулийн төслийн Дөрөвдүгээр бүлэг

Хөгжлийн урт, дунд, богино хугацааны бодлогын баримт бичгийн гүйцэтгэлийн тайланг сонсох 17-19 дүгээр зүйлийг нэгтгэн, бие даасан бүлэг болгосон.

Энэхүү бүлэгт оруулсан зарчмын шинжтэй өөрчлөлт, түүний үндэслэл:

Бодлогын баримт бичгийн биелэлтийг сонсох үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх-Бодлого төлөвлөлт, төсөвлөлт, тайлагналтад тодорхой ахиц дэвшил байгаа хэдий ч тавигдаж буй шаардлагын түвшинд хүрэхгүй байна. Бодлогын баримт бичгийн хоорондын уялдаа хэрхэн хангагдсан талаар тайлагнадаггүй, хүрэх үр дүн, шалгуур үзүүлэлт тодорхой биш, зорилго, зорилт, арга хэмжээний хэрэгжилтийг дутуу тайлагнан ирүүлдэг дутагдал арилахгүй байна.

Тамгын газар хөгжлийн бодлогын баримт бичгийн гүйцэтгэлийн тайланд хийдэг дүн шинжилгээний чанар үр нөлөөг дээшлүүлэх зорилгоор өргөн мэдүүлэхээс өмнөх шатанд Засгийн газраас ирүүлдэг гүйцэтгэлийн тайлангийн хуульд заасан бүрдлийг хянан үзэж, дутуу гэж үзвэл Тамгын газар нэмэлт мэдээллийг шаардан авах боломжийг бүрдүүлнэ. Ингэснээр Улсын Их Хурал бодлогын баримт бичгийн гүйцэтгэлийн тайланд хуульд заасан асуудлын хүрээнд дүгнэлт хийж, хэлэлцэх боломжийг бүрдүүлнэ. Тамгын газар тайланд дүн шинжилгээ хийхдээ төрийн бусад байгууллагаас хийгдэх хяналт үнэлгээний

ажилтай давхцахгүй байна. Тамгын газар дүн шинжилгээ хийх өөрийн аргачлалтай байх ба аргачлалыг УИХ-ын дарга батална.

Хуулийн төслийн Тавдугаар бүлэг

Хуулийн төслийн Тавдугаар бүлэг буюу “Төсвийн хяналт” гэсэн бүлэг нийт 5 зүйлтэй ба төсвийн хяналтын зарчим, төрөл, төсвийн үе шатны хяналтыг зохицуулна.

Төсвийн зарчим, төрөл, Улсын Их Хурлын хэлэлцүүлгийн үе шатанд хийгдэх хяналттай холбоотой 2021 оны хуулийн холбогдох зүйл заалтыг хэвээр хадгална.

Энэхүү бүлэгт оруулсан зарчмын шинжтэй өөрчлөлт, түүний үндэслэл:

Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нар тухайн жилийн батлагдсан хязгаараас давсан зардлын саналыг гаргадаг. Санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага гаргасан саналыг батлагдсан хязгаарт багтаахын тулд олон төсөл, арга хэмжээг хасаж, бодлого, төлөвлөлтийн уялдаа алдагддаг.

Төсвийн төслийн боловсруулалтын явцад тавих хяналтын нэгээхэн чухал хэлбэр бол оролцогч талуудыг хамарсан хэлэлцүүлгүүд бөгөөд 2023 оны 07 дугаар сарын 07-ны өдөр баталсан Төсвийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуульд олон нийтийн хэлэлцүүлэг хийх, хэлэлцүүлгээс гарсан саналыг өргөн мэдүүлсэн төсвийн төслийн танилцуулгад тусгах заалт орсон.

Дээрх нөхцөл байдалтай уялдуулан дараах өөрчлөлтийг тусгана:

1.Улсын Их Хурлын төсвийн хяналт, шалгалтыг өргөжүүлэн, боловсруулалтын үе шатанд тавих хяналтыг бий болгох, үүнд төсвийн ерөнхийлөн захирагчдын төсвийн санал нь баталсан төсвийн хязгаарт нийцэж байгаа эсэх, олон нийтийн хэлэлцүүлгээс гарсан саналыг төсөлд хэрхэн тусгасан байдалд хяналт тавина.

2.Байнгын хороо, Төсвийн зарлагын хяналтын дэд хороо шаардлагатай гэж үзвэл Төсвийн гүйцэтгэлийн явцын тайланг хэлэлцэж болно.

3.Төсвийн хяналтыг хэрэгжүүлэхэд Тамгын газрын дэмжлэгийг тодорхой болгох, бусад төрийн байгууллагын ажилтай давхардахгүй байхад анхаарна. Тамгын газар нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан, тухайн жилийн төсвийн хэрэгжүүлэх арга хэмжээний тогтоолын биелэлтийг сонсож хэлэлцэх, хагас жилийн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан, төсвийн боловсруулалтын шатанд тавих хяналтын чиглэлээр Тамгын газар дүн шинжилгээ хийнэ.

Хуулийн төслийн Зургадугаар бүлэг

Хуулийн төслийн Зургадугаар бүлэг буюу “Хяналтын сонсгол” гэсэн бүлэг нийт 5 зүйлтэй ба хяналтын сонсголын төрөл, сонсгол явуулах үйл ажиллагааг зохицуулна.

Энэхүү бүлэгт оруулсан зарчмын шинжтэй өөрчлөлт, түүний үндэслэл:

Үндсэн хуульд оруулсан гишүүдийн тооны өөрчлөлттэй уялдуулах- Гишүүдийн тоог 126 болгосонтой уялдуулан сонсгол явуулах хүсэлт гаргах гишүүний тоо 9 байсныг 15 болгон өөрчилнө. Нийт гишүүнд эзлэх хувиар жишиж гишүүний тоог тооцно.

Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын тухай хуулийн хүний эрх, эрх чөлөөг хангахтай холбоотой хяналтын сонсгол, төсвийн хяналтын сонсгол, ерөнхий хяналтын сонсгол, нэр дэвшигчийн сонсгол явуулахтай холбоотой хуулийн процессийн шинжтэй зохицуулалтыг Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулиар зохицуулахаар өөрчилнө. Ингэснээр Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын тухай хууль, Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хууль, Нийтийн сонсголын тухай хууль хоорондын давхцал, зөрчлийг арилгана.

Хуулийн төслийн Долдугаар бүлэг

Хуулийн төслийн Долдугаар бүлэг буюу “Хянан шалгах түр хороо” гэсэн бүлэг нийт 25 зүйлтэй ба Хянан шалгах түр хороог байгуулах, татан буулгах, түр хорооны үйл ажиллагаа, тайлан, төсөв, нотлох баримтыг шинжлэн судлах сонсгол зохион байгуулах, хянан шалгагч, шинжээчийн эрх үүрэг, тавигдах шаардлага, гэрчийг дуудах зэрэг асуудлыг зохицуулна.

Энэхүү бүлэгт оруулсан зарчмын шинжтэй өөрчлөлт, түүний үндэслэл:

Нийтийн ашиг сонирхлыг хөндсөн асуудлаар байгуулагдсан хянан шалгах түр хороодоос хоёр түр хороо нотлох баримтыг шинжлэн судлах сонсгол зохион байгуулж, үйл ажиллагааны тайлангаа нэгдсэн хуралдаанд танилцсанаар татан буугдсан.

Тухайлбал УИХ-ын 2023 оны 63 дугаар тогтоолоор байгуулсан Төрийн болон орон нутгийн өмчит, өмчийн оролцоотой зарим компаниудын нүүрс олборлолт, борлуулалт, тээвэрлэлт, экспортын үйл ажиллагаа болон бусад бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авалтын үйл ажиллагаанд хяналт шалгалт хийх, нотлох баримтыг шинжлэн судлах нээлттэй сонсголыг 2023 оны 12 дугаар сарын 04-22 нд хоёр үе шаттайгаар зохион байгуулжээ. Сонсголд нийт 574 гэрчийг сонсголд оролцуулахаар мэдэгдэх хуудсыг хүргүүлснээс 412 буюу 71.8 хувь нь хүрэлцэн ирж оролцжээ. Сонсголд оролцох гэрчийг нэрсийг Түр хорооны тогтоолоор баталдаг хэдий ч тогтоолд заагдаагүй гэрчийг нэмж дуудах шаардлага үүсдэг, түүнийг түр хорооны тогтоолоор эрх олгосны дагуу түр хорооны дарга тухай бүр шийдвэрлэдэг, олон тооны гэрчийг богино хугацаанд дуудахад Тамгын газрын одоо байгаа хүний нөөцөөр хүргэхэд бодитой хүндрэл гарч байна. Түүнчлэн хүндэтгэн үзэх шалтгаанаар ирээгүй гэрчид зөрчлийн хэрэг нээн хянан шалгахад Тамгын газрын ажилтныг цагдаагийн газраас дуудаж тайлбар мэдээлэл авах зэрэг үр дагавар үүсч байгаа тул гэрчийн нэрс гаргах, түүнд мэдэгдэх хуудас хүргэх боломжит хугацаатай байх, мэдэгдэх хуудас хүргэх хэлбэрийг тодорхойлох, хүндэтгэх үзэх шалтгааныг хуульчлах зэрэг хуулиар зохицуулаагүй асуудлыг нэмж хуульчлах шаардлага үүссэн.

Нэг.Хянан шалгах түр хорооны эрх зүйн зохицуулалтыг сайжруулах чиглэлээр

1.Хянан шалгах түр хороог байгуулах, татан буулгах асуудлыг Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуультай уялдуулан тодорхойлно.

2.Түр хорооны бүрэлдэхүүнийг 7-31 гишүүнтэй байхаар өөрчилнө.

3.Түр хорооны гишүүд нь ашиг сонирхлын зөрчилгүй байх заалтыг тодотгон, Хорооны даргын эрх, үүргийг тодорхой болгоно.

Хоёр.Хянан шалгагч, шинжээч нарын эрх зүйн байдлыг тодорхой болгох

1.Хянан шалгагч, шинжээч нарыг томилоход тавигдах шаардлагыг тодорхойлох, үүнд хувийн ашиг сонирхолгүй байх, нууцын зөвшөөрөл авч, баталгаа гаргасан байх бөгөөд гэрчээр дуудах этгээдийн нэрсийг хуульд заасан хугацаанд гаргаж, Түр хороонд танилцууна.

2.Гэрчээр дуудах зохицуулалтыг сайжруулан, гэрчийн нэрс гаргах, гэрчийн мэдэгдэх хуудсыг хүргүүлэх хугацааг заана. Гэрчийн мэдэгдэх хуудсыг хүргүүлэх ажлыг Тамгын газар хариуцах ба шаардлагатай тохиолдолд төрийн байгууллагын дэмжлэг авна. Сонсголд хүрэлцэн ирээгүй оролцогчийн “Хүндэтгэн үзэх шалтгаан”-ыг тодорхойлно.

Хуулийн төслийн Наймдугаар бүлэг

Хуулийн төслийн Наймдугаар бүлэг буюу “Бусад зүйл” гэсэн бүлэг 2 зүйлтэй ба хууль тогтоомж зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага, хууль хүчин төгөлдөр болох хугацааг заана.

Энэхүү бүлэгт оруулсан зарчмын шинжтэй өөрчлөлт, түүний үндэслэл:

Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын хууль тогтоомж зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлагыг хуульчилсан боловч процессын ажиллагааг журамлаагүйгээс хариуцлага тооцох заалтын хэрэгжилт хангалтгүй байна.

Байнгын, дэд, түр хороо энэ хуульд заасныг зөрчсөн төрийн албан хаагчид сахилгын шийтгэл оногдуулахаар, хувь этгээдэд зөрчил үйлдсэн эсэхийг шалгуулахаар саналаа эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлэхээр заана.

Энэ хуулийг Улсын Их Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуулиар байгуулагдсан Улсын Их Хурлын анхдугаар чуулганы хуралдаан эхэлсэн өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөхөөр заана.

ooOOoo

